శ్రీహయగ్రీవాయనమః

OFFICE 25

సర్వైశ్వర్యప్రాసవిరాజమాన భక్తజన మనోహర్షకరంబగు

శ్రీభోగేశ్వరశతకము.

ఇది

—:o:—

గోర్తి దీక్షితకవిచే రచియింపఁబడి

బ్ర॥ శ్రీ॥ చింతలపాటి రామమూర్తి శాస్త్రిగారిచే

పరిష్కరింపఁబడి శ్రీభైరవముద్రణాలయమున

ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడెను.

మచిలీపట్నం, బచ్చుపేట.

ప్రకటన.

ఆర్యులారా !

శ్రీవాసుకి, తక్షకుడు, మొదలగుభోగులచే (సర్పములచే) బాధితుడై పాతాళంబున సర్వేశ్వరుండగు మహాదేవుండు వచ్చి లింగరూపంబున నివసించి తత్సపర్యలం జేయుచుండి యొక్క కారణంబున నాభోగుల పూజలనంగీకరింపక పాతాళంబువిడచి కల్లిండియనుగ్రామంబున కనతిదూరంబుననుండు లంకయందలి భూగర్భంబుననుండి నాగేటిచాలున వెలువడిప్రతిష్ఠితుడై, తనపంచముఖములచే ప్రార్థింప నాపాతాళగంగయును రూపంబులుగానరుదెంచి, స్నానపానాదులచే భూజనులదరింపజేయుటకును స్వనిత్యాభిషేకమునకును తనప్రేరణచే ద్రవ్వినకోనేటిలో ప్రవేశించి పంచబుగ్గలనప్రసిద్ధివహించె. అవిహరహరయన బుడబుడధ్వనితో నుప్పొంగుచుండుట యెల్లరకువిదితమేకదా! ఆపాతాళభోగేశ్వరుని లీలలను తద్ధ్యానంబునకు సార్ధక్రోశమాత్రదూరంబుననుండురుద్రగ్రామవాస్తవ్యుండగు గోర్తి దీక్షితకవిభక్తిప్రాగల్భ్యంబుననీశతకంబున వాక్రువెల్లడించె. ఈకవి కేవలము సంస్కృతవిద్యాపరిచయుడగుటచేతను పద్యరచనకిదియే ప్రప్రథమమగుటచేతను, యీశతకమతికఠినసంస్కృతపదభూయిష్ఠంబైయొప్పుచున్నయది. భక్తిరసప్రధానంబగు నీశతకంబెల్లరు బఠించియు,నీభోగేశ్వరుని దర్శించియు, తరించెదరుగాత.

ఇట్లు సజ్జనవిధేయుడు

చింతలపాటి రామమూర్తిశాస్త్రి.

శుభమస్తు

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీగణేశాయనమః

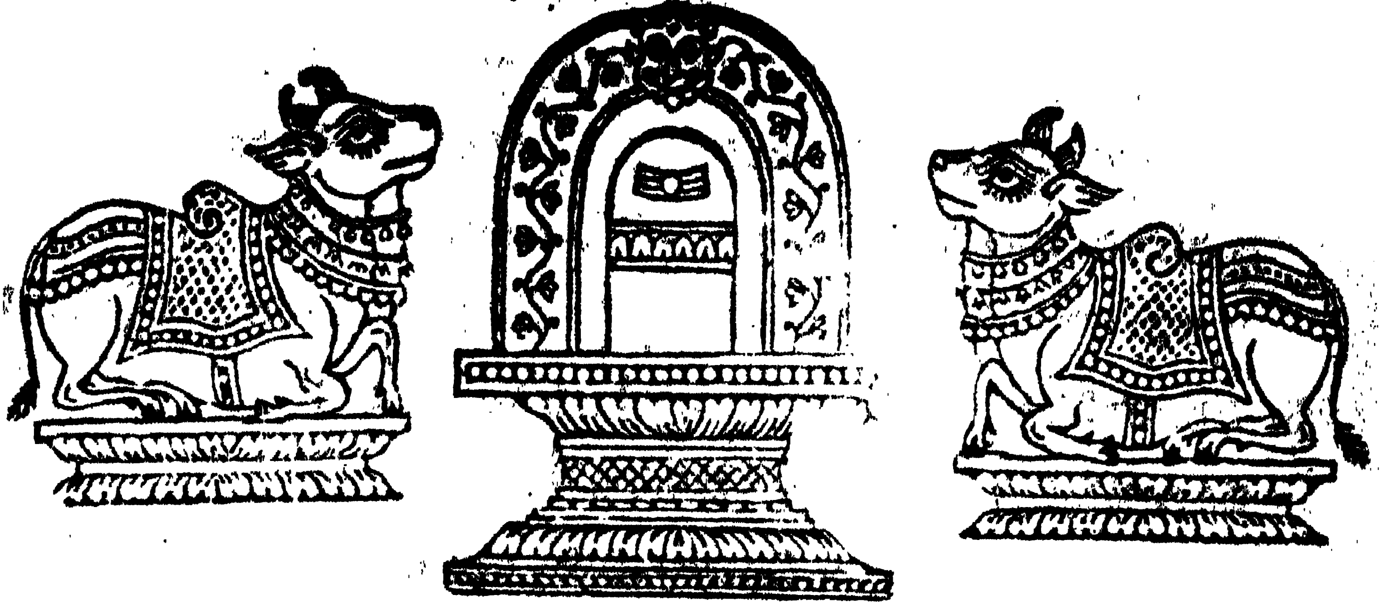

సర్వైకపాలినవిరాజమానమగు

శ్రీభోగేశ్వరశతకము.

మ॥ హరలోకేశగవీశవాహనమహీ-ధ్రాధీశభూతేశశం।
కర దేవేశఫణీశకంకణధృత-ఘోణాధీశకైలాసవా।
సరతీశాంగవినాశకద్విజవిరా-ట్సంకాశరుక్చండికే,
శ్వరకల్దిండిపురీనివేశశివశ-ర్వాణీశభోగేశ్వరా॥

మ॥ తరణీరామరుదంబుసోమశిఖివ-త్స్యవ్యోమయజ్వాంగసు।
స్థిరవామామణిధామధామవిలస-ద్వామార్ధసర్వామహో।
త్కరకస్తోమసితాంఘ్రితామరసయు-గ్మస్తుత్యశంభోమహే। శ్వరక॥౨॥

మ॥ సరసస్వాంత సదానిరంతజగతీ-సంధ్వాంత రాయాంతసం।
గరవత్స్వాంతయు తైకదంతసుతలో-కాక్రాంతవృత్తాంతవి।
స్తరవృత్తాంతకృతాంతసంహతిఘన-ధ్వాన్తార్కదృష్టాంతదే। శ్వరక॥౩॥

మ॥ గురుసంసారవిపన్నివారణకృపా-కూపారఘోరాంధకా।
[illegible]మారణా ఘోరమారుతసుహృ-త్పూర్దారవిందారిద్ర।
[illegible]

మ॥ కరసారంగ లసద్వరాంగభవరం-గద్భంగవద్గంగసం ।
స్త్రరనుత్సంగరభంగ చంగవరమా-తంగాఘపింగాక్షసా ।
దరహృచ్ఛృంగ భుజంగసంగతగళ-స్థాస్న్యంగవన్మంగళే । శ్వరద॥౫॥
మ॥ ద్విరదాస్యున్మనుగొల్చియంతనజప-త్నిస్తోత్రముంజేసిమ ।
ద్గురుపాదంబుల కంజలిన్బరమసం-తోషంబునన్మ్రొక్కిభ ।
క్త్రిరసంబొప్పనుతింతుమీవిమలకీ-ర్తిౖనూరుపద్యంబుల । న్వరద॥౬॥
మ॥ ధరజన్మాదిదశాబ్దముల్గుమతినై-స్థానీయవిద్యాదిసం ।
చరణాసక్తుడనైతినంతటగళా-సారంబశేషంబుగా ।
విరళంబౌనని యుద్యమించినసదా-విఘ్నంబు లడ్డ్యంగటా । వరద॥౭॥
మ॥ అరయన్మానితపోమహోతరికసా-ధ్యంబై బ్రికాశించును ।
స్త్రరవిద్యార్ణవమల్పధీప్లవముచే-దాటన్మనుష్యాళికి ।
ద్దరమేమీకృపలేకయేబహుళతా-బ్దంబుల్ప్రయత్నించిన । న్వరద॥౮॥
మ॥ పరమాజ్ఞానతగర్ష కుండతిదురా-పాయాసముంజెందియూ ।
షరముందున్నిషు రీతిదుర్జనులయూ-చ్నంజేయుచుంగాసుకై ।
దురపేక్షన్బడనేలమీరెద్రివిణ-స్తోమంబునీయంగనో । వరద॥౯॥
మ॥ నఱులన్స్తోత్రము సేయుచున్మనమునన్-జ్ఞానంబ దేలాటిదో ।
యెఱుగంజాలకయేనిరర్థకముగా-నీలాటిదుర్వృత్తిచే ।
జిరకాలంబునటింపనేటికిదట-స్థించెన్భవద్ధ్యానమీ । శ్వరద॥ ౧౦॥
మ॥ హారరత్నాంచిత హేమభూషణముల్-యస్మసఘుండైనకి ।
న్నరనాథుండనుగాను నేననిశము-న్బాహ్యాభిషేకంబుమో ।
క్షరతింజేయగమీకుభక్తుడగుమా-ర్కండేయుడన్గానుదే । వరద॥౧౧॥
మ॥ నిరతంబుందమసచ్చరిత్రమునువ-ర్ణింపంగనోయాదిశం ।
కరుడన్గాను భవత్కటాక్షమునకై-కావించుస్తోత్రంబెయా ।
భరణంబంచుదలంచినన్నుభవ-ద్భక్తుండుగానెంచుమీ । వరద॥౧౨॥
మ॥ గరిమన్ఛందమునించుకైనజదువం-గాలేదికందెల్గువ్యా ।
కరణంబందురదెట్టులుందునొకదా-కావ్యంబులన్మాత్రమే ।

మ॥ తరమెట్టమ్మెయ్యదునాకు గ్రంథములనే-తావన్మతిం జేయను ।
త్తరుశాఖాగ్రఫలంబు నందుకొనుతా-త్పర్యంబునన్నీదికి ।
స్తరముంజాచెడు వామనుండువలెను-గ్ధత్వంబునన్యానికి । స్వరక ౧౪॥
మ॥ సరసస్వాంతత నీకథారసమునా-స్వాదించుమర్త్యాళికి ।
స్సరసంబైతగునట్లు కోమలవచ-స్సాకల్యముం జేయమీ । (శ్వరక॥
సరసస్వాంతమొయంచునమ్మిమదిని-చ్చంగొల్చుచుంటిన్ మహీ ।
మ॥ నరసంహాత్మ్యవకారమా శ్రుతకృతి-న్వాణిమ్యుపీంద్రుండుదద ।
త్పగుడై మున్నుతపింపగా నళిరుణా-ద్యాబ్ధీందుసంఖ్యామితా ।
తుకసూత్రింబులనర్తనాంతమునధ-క్కన్గొట్టితీవేకదా । వరక॥ ౧౬॥
మ॥ నిరపత్యుండగుట న్మృకుండుడనుమా-నీంద్రుండునాకస్థితా ।
మరనిష్కాసితుడై తదర్థముమిము-న్పార్థింపగాదద్దయు ।
స్గరుణాస్మీరెయొసంగ లేదె సుతు మా-ర్కండేయనామాంకితు । స్వరక॥
మ॥ కరమన్వ్యద్భవమొంతు పాట సతము-న్గాలార్తుడై మిమ్ములన్ ।
హరమాంపాహియనన్న లేఖనమమి-ధ్యాభూతమాటన్నదా ।
కరమన్వ్యద్భవమొంతు జేసిమును మా-ర్కండేయునిన్నీరుచిలోవరక ౧౮॥
మ॥ పురువర్షంబులు భక్తియుక్తుడయిమి-మ్మున్గొల్చి భస్మాసురుం ।
డలచేతన్పరిశియింప నెల్లగునుధ-స్మాకారమానట్లుతా ।
వరమున్గోరబృహత్కృపాకరుడవై-వాంఛన్వొసందీర్పవే । వరక॥ ౧౯॥
మ॥ సరసశ్లోకసుపద్య జాలములబల్-చాతుర్యతన్గొల్వను ।
త్తరమే ధ్యాంచితు లెందఱో కలరుమ-త్సాదృశ్యముం జెందువా ।
రలుదౌకాకికనీట్లు పేలవపద-న్యస్తంబుగా జేయనే । వ్వరక ॥౨౦॥
మ॥ వరుసోత్తుల్లలద్దైన నాశవనము-న్భక్తిప్రధానంబుగా ।
నెఱుగంగాదగు సత్కృపాళులగుమీ-కెట్లన్నునిక్కంబుగా ।
జెలుకెట్లున్నమనుప్రధానమనుచుం-జెప్పంగలేదే బుధు । వ్వరక॥ ౨౧॥
మ॥ పరికింపంగసతీసులాదిమమత-న్వర్జించిజెను స్నిన్నొవ ।
త్తురుసాధుప్రవనప్రదేశములని-వాసిహారములౌనిదు ।

మ॥ దురపేక్షఁ సురవైరిచందమున నే-దుర్వాంఛలంగోరకా ।
వురుషాగ్రిండనుగానుచిత్తమునమి-మ్ముంగొల్చుచున్సర్వదా ।
శరణంచుందమ పద్యుగంబునకు సా-ష్టాంగంబునన్మ్రొక్కెదన్వరద ౨౩॥

మ॥ పరులన్మిత్రులదావసోత్తములన-ద్భక్తామలన్నమ్మదా ।
కరులంజేయగవారు బందుగులనే-గాకుంటినే తెల్పుమీ ।
కరుణిన్వేడిననన్ను శూన్యఫలునిం-గాజేయనద్ధర్మమే । వరద । ౨౪॥

మ॥ తిరుగాలోకమునందు నొక్కొకనువృ-త్తింజేసియొక్కొక్కశ్రీ ।
కరనామంబును బొంది తెట్టులనసౌ-ఖ్యంబిచ్చుచుర్ శంభుశం ।
కరనామంబుల రెంటినింబడసితౌ-గాదేధరిత్రీస్థలిన్ । వరద । ౨౫॥

మ॥ గురుసంసారనిబద్ధులై యనవమ-క్షోభార్తులౌచీవసుం ।
ధరవర్తించెడు జీవిసంఘములద-ద్బంధోద్భవంబౌమహా ।
దరముందీర్చుచుగాచిమీరుపశుప-త్యాఖ్యన్ప్రకాశింపరే । వరద౨౬॥

మ॥ ఉరుశాంతిత్వమునందియు న్భవుకసం-యుక్తుండవై సర్వస ।
త్వరుషానీకమనంబులందు నిలయం-బుంజేసియున్నిత్యము
ల్లరకుం సేమమునిచ్చుచున్నిపుడన-న్నాఘ్ర్యుండవై యొప్పవే। వరద౨౭

మ॥ సిరియే లేమదరిద్రుడీశుడనది-క్చేలత్వముం బట్టికొం
దఋయోచించెదరద్ది కల్లయగుత-ధ్యంబేలనన్నమ్మహా ।
శ్వరనామంబును బొందియుంటపరమై-శ్వర్యంబునంగాదొకో । వరద॥

మ॥ సిరితోడందులదూగుచుండెనుసునా-సీరాదిగీర్వాణులున్ ।
శిరముల్లట్పదపంక్తికై వడిప్రకా-శింపన్భవత్పాదపు ।
ష్కరయుగ్మంబును భక్తియుక్తులమునా-ష్టాంగంబుగన్మ్రొక్కరే॥వరద॥

మ॥ సిరిగానంబునుధాత్రునేత్రితతము-న్నిష్ణుండు వేణుధ్వనిన్ ।
హరియానద్ధమునబ్జజుండుఘనవా-ద్యంబున్మనోరమ్యమై ।
పరగంజేయుచు సంధ్యనెల్లసురలుం-దత్సన్నిధింజెందరే ॥వరద॥ 30

మ॥ మఱియున్స్త్రీరుద్రదోషనృత్య మొనరిం-పదావకీనత్పష్టా ।

మ॥ హరిణోస్రింబులు మూర్ధజోత్కరముల-న్వ్యాళింబిచియొప్పారగం ।
దుకునిన్నానికమోయనన్నిరమునం-దుందాల్చినచ్చంద్రశే ।
ఖరనామంబున ముజ్జగంబులసమా-ఖ్యాతుండవై తీవెగా ॥వరక॥ ౩౨

మ॥ ద్విరదాళిన్మృగరాజు చందముననా-దిత్యావళిందిట్టత ।
న్బరిమార్పందగినట్టి యాఘరళుస-న్నామాంకితుండాయెమ ।
ర్త్యారిపుఞ్ఖండితుజేసిఖండపరశుం-డంచుఞ్యశోరాశి। నొప్పారెక॥

మ॥ సురలుఞ్ రక్కసులున్సుధార్థముదధి-న్సోత్కంఠులైత్రచ్చిదు ।
ర్భరత జ్జాతవిషార్తినోపకమిము-న్బహిఞ్ర్ముఖుల్గావనా ।
గరళంబుఁగళమందుదాల్చి ధర శ్రీ-కంఠుండనంగిర్తినొప్పారెక॥ ౩౪॥

మ॥ హరిపాదోద్భవమైనగంగ స్వతరం-గాళంజగంబు న్నిరం ।
తరమౌనట్టులు ముగ్ధజేయగ జగ-ద్రీత్యార్థమాగంగ ను ।
త్కరుణన్మస్తకమందుదాల్చివుడమి-న్గంగాధరాభిఖ్య॥ నొప్పారెక॥౩౫॥

మ॥ సురధామంబు శరాసనంబుగ ఫణీ-శున్మౌర్విగా నిమ్నగే ।
శ్వరపుత్రీరమణుఞ్ శిలీముఖముగా-సంధించివ్వాహేట్పు రా ।
సురసంహారమొనర్చుటంద్రిపురద-స్యుండమ్యైనంచున్వచింప। రెక॥౩౬॥

మ॥ నరపశ్వాదిసమస్తజీవతతికి-న్గాలాంతమాసన్నమా ।
తటివెన్నంటి చరించు మృత్యువను-వైత్యర్థిన్వడిం గెల్చుట ।
న్బిరుదొప్పింగ మకీరసాతలమున-న్మృత్యుంజయుండంచునీ॥ శ్వరక॥౩౭॥

మ॥ గిరికింబుత్రికవై జనించి సతినా-కీయందముంకేల నా ।
ఘరచేతోహరణా సమర్థమగునే-నంచుందవంబాచరిం ।
పరయంబేభవ దర్ధదేహమిడమి-మ్మార్యేశుండం డెల్లగు॥ స్వరక॥౩౮

మ॥ దరమొక్కింతయు లేక దర్పముసగ్రో-ధావిష్టచేతస్కుడై ।
పరమేష్ట్యండము భ్రుంగదక్షుమువలె-న్భాసిల్లునాయంధకా ।
సురనింజంపంగమీకు సంధకలిప-త్సుండంచు బేరొప్పదే॥ వరక॥ ౩౯

మ॥ పరకృత్యాదులనైన మీస్మృతినిద-వ్వంజాలకున్నట్టిన ।
త్వారుషాఘంబులకల్ల దున్కృతితతిం-తొగొట్టదీవంచుశ్రీ ।

మ॥ ధరణిం దానవరత్నంబు హికిదు-గ్గంబిచ్ఛిరశ్శిరమహా ।
దిరియంచెంచియు భక్తుడంచు పరిపం-థిష్టార్థమీయంగ నా ।
దుగద్భృష్ట బది తామెమకోన వెటులన్-స్తోత్రంబులం జేసినన్ ॥వరద॥ ౪౧

మ॥ పరమర్షీశ్వరుడా భగీరథుడు దా-బానీయ మార్గింప ద ।
త్పరచిత్తుండయి మిమ్ముగూర్చి తపమున్-స్థైర్యంబునం జేయు ।
మీశిరసంస్థంబగు గంగలోననదిడం-జెన్నొందెసప్రాబ్ధులై ॥వరద॥ ౪౨

మ॥ మనుతన్మన్నొకరుండు మీశిరము మం-పన్వచ్చువానంచు నం ।
దరమున్ యత్నము జేసి నిష్ఫలులమై-నన్నుత్కృపాఖండవై ।
పరపూర్ణోదక ధారలం ధరణిపృ-ష్ఠం జేసి మమ్మేలితో ॥ వరద॥ ౪౩

మ॥ గిరిజాధీశ్వర యిట్లనేకవిధస-త్కృత్యంబులం జేసియు ।
త్తరనానావిధ నామధేయములనం-దన్వాద్భృగర్వాళికా ।
దరఘోష్పన్యరమీయకుండుటకుచి-త్తంబాప్పు నేమీకు దే ॥ వరద॥ ౪౪

మ॥ దురితౌఘఘ్నముగాదె మీచరణపా-థోజాతయుగ్మంబుమీ ।
చరితంబెన్నన నిర్మలామృతస-ద్వృత్తంబా మనం బెన్నన ।
సరిశైపోలదె వెన్నతోడయుశమా-శాక్రాంతమైయొప్పదే ॥వరద॥ ౪౫

మ॥ తురగీభూతవృషేశసత్కృపులకే దుస్సాధ్యమామీమహా ।
త్తరపాదస్తవమాచరింపగ సమ-ర్థత్వంబుమాకొంట్లకే ।
కరణింగల్గుముదంబున న్భజనమున్-గావించుటేకాక ఈశ్వరహా ॥ ౪౬

మ॥ నను డెవ్వండయి నన్పుదోషముననే-సందీశశ్వంగద్వయాం ।
తరయు మృత్సంస్కృతాంబ కుండయికయిం-దన్మత్కమల్యాణుశోం ।
వారయించుండగమారులన్ననఘుం దైవమోతమిం జెందదే వరద॥ ౪౭

మ॥ పుంషహూతాది సమస్తనిర్జరతతుల్-బోర్చి వైమనోరమ్యవే ।
ఘురవాద్యంబును నల్పగానటనము-న్మోదంబునం జేయుమీ ।
సరసీజోపమవక్త్రదర్శనసదృ-త్తంబానయే జేనియున్ ॥ వరద॥ ౪౮

మ॥ దరమౌల్యాపుట కీర్తిదీనజనమం-దారుండవీ వారులన్ ।

మ॥ హరమీనందనుడెల్లవారికిని గా-ర్యారంభపూజ్యుండున।
ద్వరమీపేరియసి యంబమీనఖుమురి-ద్ధాధీశుడాలోకశం ।
కరుడంచున్నృధితుండవీపురజతా-గంబాలయంబౌకదా ॥వరక॥ ౧౦॥
మ॥ ఒఱులన్గొల్వగనేల నింకవరమా-యుర్దాయమున్విద్యలన్ ।
సిరులన్సంపదలన్ యశస్సుఖముల-న్నెమ్మంబులన్నిత్యమా ।
దరచేతస్సుడవై యొసంగుటకుసూ-ర్థానుండవీవుండగా॥ వరక॥౧౧॥
మ॥ సరసంగూలిన వారికెల్లరకు మో-క్షంబిచ్చు వారాణశీ ।
పురనాథుండగు విశ్వనాథుసిటమ-మ్ముంబోరివనే తెంచనా।
నరుడొక్కండిలమున్నచో వెలసితౌ-నాగేటిచాలన్మహే॥ శ్వరక॥౧౨
మ॥ కరటాద్యండజసంకులంబయినలం-కాస్థానమూర్త్యాభృపా ।
మరబాలాదివిశేష మానవకదం-బాభాసురక్షేత్రమై ।
వరగంగద్దయు దేజరిల్లితివిసీ-వచ్ఛోటలింగాకృతిన్ ॥ వరక॥ ౧౩॥
మ॥ సిరభాగంబున గద్రినాటగనె సు-స్నిగ్ధోపలంబద్దె నె ।
త్తురు రాజూచి జనంబు మేశమహిమం-తో శ్లాఘ్య మానంచున।
చ్చెఱువారన్వినుతించెమీమహిమద-గ్నింపన్నపవర్తించితే॥వరక॥౧౪
మ॥ ధరలోఊళ్లలచోటు సుప్తిగని-కర్తృత్రిగుడింగట్ట నే ।
ర్పఱుపంబంచిరి కోడికూతయునమో-గ్రిధ్వానము నీవ్వపలం ।
జొరరానట్టి పరిదేశమానిటనటం-చుజ్ఞాపితస్థానమై ॥ వరక॥ ౧౫॥
మ॥ త్వరితంబొప్పవివాహమంటపస-త్వర్ధామసిర్మాణమా ।
పరిపూర్ణంబగునంతనంము మిముస ద్భక్తిన్బ్రశస్తోరు ఖే ।
చరవారాదిముహూర్తమ దునబ్రతిష్ఠంజేసినారోత్సత్తముల్ వరక॥౧౬
మ॥ ధరజోపేతుడవౌచు నాదు సుతమ-త్ప్రాంతంబునందుండి న।
త్పురుషార్థంబులనెల్ల నిచ్చుచును శ్రీ-భోగేశనామంబునన్ ।
ధరణీమండల విశ్రుతుండవయితౌ-దార్యాసద్వృత్తుండవై ॥ వరక॥ ౧౭
మ॥ అఘసంబాప్పగవచ్చు వారలకును-త్యాపానసౌఖ్యంబుగా ।
జెరువుందరివిప్రనిర్మలోదకములం-జెన్నొందికోనేరనన్ ।

మ॥ అరయ న్నమ్మ పవిత్రులౌనటులు చే-యంజూచి పోలేకమీ ।
సరసం జేరనెత్వన్ని దేశమునవో-స్వర్గంగకో నేటిలో ।
శరసంఖ్యందసరారుబుద్బుదములై-సాక్షాత్కరించె న్నహో॥ శ్వరక॥౯

మ॥ అరవిందారిశిరోమణీ! హరహరా-యంచున్భవన్నామమె ।
వ్వరు తామెప్డుభజించిరో బుడబుడ-ధ్వానంబుచేబొంగుని ।
ష్పరిశుద్ధంబగుగాలిసోకగనదృ-శ్యంబౌమహాగంగయీ॥ శ్వరక॥ ౧౦

మ॥ స్థిరమైతస్థలి బంచబుగ్గలనస-తీక్ష్ణత్రిన్ప్రకాశించుచు ।
న్ధరజోదూషితమైన యొక్క తెబుతు-స్నానంబుగావింపస ।
త్వరమందు జెమ్మనై దుబుద్బదములం-తర్ధానముం జెందెగా॥ వరక॥ ౧౧

మ॥ మణి నారాతిరి గంగ వేగెనమున-మ్మార్గస్థితస్థానముం ।
దిరుగా వచ్చు నుపాయమున్సుమతి-దేవాకృతిన్నాథని ।
ద్ధరలోగర్తకుడంశేన నంబొసగినా-ధూర్తిన్విమర్శించితే॥ వరక॥ ౧౨

మ॥ మరునామ త్తమమంగళధ్వనులనా-మ్నాయంబులన్యోషితా ।
పురుషుల్ స్నానమొనర్చి యీఘనసరసం-బుంబోసియాతీర్థము ।
న్మరలం గైకొనివచ్చి యుంచితరస-మ్యంబైనకో నేటిలో॥ వరక॥ ౧౩॥

మ॥ శరగంగల్సనుదెంచుచున్నరలనే-స్పర్శ బువాటిల్లెకో ।
యిరుబుగ్గల్మగగోచరంబులయివే-ఱచ్చోటనో చేరెని ।
త్తజేని చ్చోటనుబుద్బుద[illegible]య మహా-క్రీంబుం డెగస్పట్టుచుర్ । వరక॥

మ॥ హిమాంశుస్ఫుణమాతపత్రిను గభా-సిల్లన్మతిన్మెన్నళా ।
ధరణం బైయమరన్మహాద్భుతతమం-బై లింగముంజుట్టమే ।
లురగంబొక్కటి కవిశుతముగా-ను దుస్థనామీదరిక ।వరక॥ ౧౫

మ॥ గరళంబుందలదాల్చుజంతువపిలో-కంబెల్ల చిత్రంబునం ।
దరముంజె దుటికానిచూడకపద-ద్వంద్వంబునందౌక్షినం ।
గఱువం నేరదహా మఱొండుపాడసా-కన్నైవునేయుర్వీలో । వరక॥ ౧౬

మ॥ హర! మాఘాంతత్రయోదశీదినమునం-బ్రారంభముం జేసివా ।
సరముల్నాడుగతించునంతవరకు-న్నానందవృత్తిన్ సుధీ ।

మ॥ గరళాహారభవ న్మహావిభవమిం-కన్నుందురానుండనే ।
జరుగంబోవుదినంబులెన్నుకొనుచు-న్సాంసారికంబుల్వెన ।
న్నెరవేరందిలకింతురెల్లరుమిము-న్వీక్షింపనాశక్తులై । వరక ॥
మ॥ ఉరగాలంకృతయిట్లుకొంతసమయం-బుండంగదద్దుసగము ।
ల్గడియుంజ న్నవిముక్తిసాధనముగ-శ్యాణప్రదంబున్నవ ।
త్కరణం బేయనుచేగదేవ గజస్వకృ-త్యంబుల్విసర్జించియుం । వర॥ ౧౯
మ॥ చిరమయ్యెంజననాదినేటికిక నే-జీవింతునోచత్తునో ।
మరుసంవత్సరమేమొనేనరుగుసం-ప్రాప్తంబ దేమో స్థిరం ।
బిరనేమున్నదటంచుతీర్థములగన-న్వృద్ధుల్సహావచ్చెద । ర్వరక॥ ౨౦॥
మ॥ కరములాంచుచు నెత్తుకొమ్మనుచుబల్-గారాబుచేనేన్పుచు ।
మఱిపింపందగసట్టి యర్భకుడనై నన్ కేవు భోగేశ్వరం ।
బుర ! పోదామననేమ్ప మానుగదశం-భోసత్కృపాంభోనిధే । వరక॥ ౨౧॥
మ॥ సరలాగేసర కొందఱుత్సవముగాం-చన్నెమ్మనన్నెంప గొం ।
దఱు స్నానార్థము కొందఱు న్నఱియుసం-తానంబునర్థింప గొం ।
దఱుసీరీతి విశేషదూరగతులై-నన్వత్తురివేలాదిగా । వరక॥ ౨౨॥
మ॥ హర ! జాహ్నూసుతపోషశార్థ మిలన-న్యాధీనులైసుంతని
ద్దురవోవన్వ్యవధానముండని మహా-ద్యోగంబులందున్న స
త్పురుషల్గాడసలత్వదీయ విభవం-బుంజూడరాకుందురే । వరక॥ ౨౩॥
మ॥ పరమానందముతోడ నెల్లరునుత-త్ప్రాంతంబున న్భృత్యులై ।
తిరుగంజొచ్చుట మీప్రభావము నగా-దే ? యట్లు కాకుండిన ।
న్గరువిందంబుల కేగడందనగనా-క్షోణింగన న్వత్తురె । వ్వరుగ ॥౨౪॥
మ॥ జరదోషుంబులకంగదార్థ్య మిడుదా-సశ్రేణి రక్షించు బా ।
లురకుల్లాసమునిచ్చుదూరగులబి-ల్చెన్దర్శ శస్వాంతము ।
న్గఱిగించున్భళిరే ! భవన్మహిమా-త్మామండల క్రాంతమై । వరక॥౨౫
మ॥ పరమాశ్చర్యకరాహిచేష్టితయుతం-బైపంచగంగా మనో ।
హరమైసాంబికవా ... ప్రేషలయుం-బొయిట్టివుణ్యాన్థలీ ।

మ॥ ధరణీ దేవులు మంత్రముల్పఠనవధ-స్త్రీధ్యానయున్నాపతో ।
త్కరముల్సల్పగ వేశ్యలాడదొల తర-గాపించుయు ష్షవ్యధూ ।
వరకళ్యాణ మహోత్సవంబునహాహా-వర్ణింపగాశక్యమే। వరక॥ ౨౭
మ॥ పరికింపన్ను వదీయ దేహావతితం-బౌభూతిసౌరంగనం ।
దలుపాపుల్సుపవిత్రులౌదురికమ-స్తన్య స్తన్రిస్త్రాకరల ।
బరమాఘౌఘవినాశకంబులనుచు-న్వాదింపగానేటికి శ్వరక॥ ౨౮
మ॥ వలువాతబ్జ సఖోదయంబునకుబా-ర్యం చేస్వాకృత్యాబులం ।
ద్వరలో దీర్చి హారాయటంచతిపవి-త్రంబైనకో నేటిలో ।
శిరమున్మంపనిమానవుండుగలడే-శ్రీయస్సువర్ధించుచో॥ వరక॥ ౨౯
మ॥ కరవీరాదిప్రసూన బిల్వయుతమై-ఘంటామహానిస్వనా ।
స్తరితోంకారకృతత్రియంగి-నదసంజాతప్రతిసుద్దిభా
సురగర్భంబయియు ష్మదాలయముపా-ల్బున్వాసరంబంత యు॥స్వరక॥
మ॥ అరుగం జూచుచుకానినిర్భలతముల్-యత్నించినన్లోనికిం ।
జొరశక్యంబగునె మణిన్భువనచ-క్షుభూతుడై యొప్పినా ।
హరిదీ పుల్ప్రసరించు నేఁడుసుకవో-ర్యరాలు నేయుర్వీపై ।వరక॥ ౩౧
మ॥ అరరప్రాంతమున న్నోలీసులికమా-రాగండసంధీరతం ।
ద్వరలో బోవలెనంచు గొందఱతినా-ధర్మోత్తులంగోరికాం ।
దలుసిరీతిని దేవళంబుజనసాం-ద్రంబైప్రకాశించుగా॥ వరక॥ ౩౨
మ॥ కాచర్మాంబర మీకొసంగెడు-మహాకర్పూరదీపాలుగా ।
బ్బెరకాయల్గదళీఫలాలును మితం-బేవెండియుంజూడనా ।
కర్పూరగంధైననుసోమవారాత్రమున దో-యానారమ ల్కానునే॥వరక॥ ౩౩
మ॥ అరుణుండ స్తమునందునప్డిదుటహా-హాభివిష్ణులౌమానవుల్ ।
శరభా ! యంచునటించుచుండనసదృ-క్షంబై జగజ్జ్యోతియం ।
చురసామండల సుప్రసిద్ధమగుతే-జోజాలముంజూడరే॥ వరక॥ ౩౪!
మ॥ అరుణాభోవమదీపభాసురతమి-న్నాంబుండవై నీప్రభ ।
ద్రిరథం బెక్కి బజారులందుదిరుగం-దశా-లమితోంపక ।

మ॥ పరస్త్రీ చ్ఛంజనుకొక్కవండరీటులుచెప్పంజెల్లునే వెంశిలం ।
గరులందర్వ్యము నోదనంబునిమపు-ద్యాత్ముల్గనగా తెక్కయే ।
యుణుద్దై దుష్టుడు వేయికెవ్వడో యొకం-డెట్లుం డెనుంగా కయీ॥శ్వరక

మ॥ వరదానావనదక్షులౌ త్రిదశులీ-ప్రాంతంబునంజూడనీ ।
సరివారెవ్వరు లేరటంచుమదిని-స్నం దేహముప్పారగా
సరణింబోవుచునన్నుతించుగదమీ-సామర్థ్యమాకాలముల్ । వరక॥౭

మ॥ స్థిరచిత్తుల్మునివర్యులిక్కలియుగా-దిన్బంచసాహస్రివ ।
త్సరముల్పూర్తిగనేగుసప్పటికెవి-శ్వాంబంతయున్వర్ణసం ।
కరమౌనంచువచించిరాదినదిని-క్కాంబమ్యోనేడంబికే । శ్వరక॥ ౮॥

మ॥ ధరగర్మాత్మనెడెదబ్బరల్బరిబలెసం-ధ్యల్ మాసెనాయువ్యము ।
ల్దఱగెన్ఖ్యాసురసత్యవాక్యచయము-ల్దప్పెందురాచారము ।
వ్విరివమ్మెంగలిధర్మమిప్పసీటుకారి లెన్బిమ్మట్లుంమనో । వరక॥౯

మ॥ మఱియుంజాతివివేకమెన్నకొకచో-త్మా దేవతల్మాలలుల్ ।
సరసంగూర్చనివిద్యనేర్చుకొఱకై-సర్కారువారిచ్చిరా ।
ర్డగుకట్టా! యుగధర్మములెసెనెపూ-ర్వార్యోక్తులుంగల్లలే।వరక॥ ౧౦

మ॥ నిరుపాధింగుల విద్యలన్విడచి యిం-గ్లీషంచు గట్టించి సు ।
స్థిరబుద్ధిన్విడినేర్చినన్మడనుజం-దెంబున్న నుద్యోగమీ ।
యగటంచు న్వినన మ్మె దిక్కెచరి పా-యుం బేదియూహింపగా। వరక॥

మ॥ వరనూతత్కులవృత్తిచేఫనము సం-పాదించి జీవించుచుల్ ।
నిరతంబుంభవదర్చనంబొసగుచు-న్దిష్టంబు సద్గోష్ఠిచే ।
జిరపున్నంతతమేనరండతను మీ-సాన్నిధ్యముంజేరజే । వరక॥ ౧౨

మ॥ కరణీయంబిది కూడదిద్ది యిదిపం-కంబద్ధి సత్పాణ్యము ।
శురమార్గం బిడియంచెఱుంగునరుడు-న్సంసారపాథోనిధి ।
న్బొరగప్పన్బణి నూతబద్దగతి ము-న్గున్గాదె మోహాంధుడై । వరక॥౧౩

మ॥ పరమాత్మున్బజియించునప్పుకల-నేర్వంబోవువేళన్మనో ।
హరరామాయణ భారతాదులవినల్-యత్నించుచోవచ్చుని ।
పరజేట్లాడుట కుద్యమించునవుడెం-దుంబోవునోగానని॥ వరక॥౧౪

మ॥ అసువై కామముఁ గ్రోధలోభములు మో-హంబు న్మదంబుం దమ ।
త్సరమీ యారును మోహపద్ధతి తిరో-దానంబులై యొప్పనీ ।
యరిషడ్వర్గము గెల్చువారికిఁ గదా-యాముష్మికం బబ్బెడున్ ॥వరశ॥ ౯౫

మ॥ వరనారాయణనామసంస్మృతికినై-వర్షంబు జాలించియూ ।
పిరివోయేతజినారజూవగనుచు-స్సీచన్న చందంబునన్ ।
మరణావాప్తి భజింపనేమిమిము-సంప్రార్థింతు నేనిప్పుడే॥వరశ॥ ౯౬

మ॥ వరమేశా! సమవర్తి పంపున మెడ-న్బాశంబులం జుట్టికిం ।
కరసందోహము పావదాయనుచులా-గంజొచ్చునవ్వేళనీ ।
శ్వరయంచు న్నయించునంతటిమహా-భాగ్యంబు నాకబ్బునే। వగశ॥

మ॥ కరుణాసాగర త్రాహిమాం పశుపతే-గారీపతే దూర్జటే ।
పురుహూతాదిసమస్తదేవనుతశం-భోయంచహోరాత్రము ।
ల్మఱవుం జెందకసంస్మరింతుమదినె-ల్లైనన్బవన్నామమున్॥ వరశ॥ ౯౮

మ॥ చరియింపం జరణంబులెంతవఱకు-న్సాధ్యంబులై యుండునా ॥
వఱకుందప్పకభక్తితోడమిముగొ-ల్వన్వత్తునేటేటవు ।
ష్కరధారానికరంబు చేతనభిషే-కం బాచరింతుం దిగం। బరశ॥ ౯౯

మ॥ సరులెవ్వారని శంబునీశతకము-స్సద్భక్తి బూజించుచు ।
స్థిరమన్విన్నను వాసినంజదివినం-దత్పాపముల్బాపినా।
మొఱలాలించిసుఖంబునిచ్చిసువదం-బుం జేర్చినన్బ్రోవుమీ వరశ॥ ౧౦౦

మ॥ హరితాభిఖ్యసుగోత్రసంవిలసదు-ద్యద్గార్తివంశాబ్ధిభ ।
శ్వరనారాయణనందనుండనయి యు-ష్మత్ప్రీతిగాఁ జేసితిన్ ।
గురుశిక్షన్ శతకంబు దీక్షితసమా-ఖ్యుండన్బవద్దాసుఁడ ।
న్వరకల్దిండిపురీనివేశ శివశర్వాణీశభోగేశ్వరా ॥ ౧౦౧ ॥

భోగేశ్వర శతకము సంపూర్ణమ్.

పండితాభిప్రాయము.

బ్రహ్మశ్రీ మ. రా. రా. పెద్దాడ చిట్టిరామ
చిన "చదువుకొన్నవానికన్న చాకలి మేల" ను గ్రంథ
మూలాగ్రముగఁ జదివిచూచితిని. శైలి మృదువుగను
సరసములుగనున్నవి. గ్రంథకర్తగారికిఁగల లోకజ్ఞాన
భాషాకౌశలమును దేటతెల్లముగ నిందుఁ బొందుపడియున్నఁ
వర్తమానకాలము వారికీపుస్తకము సుబుద్ధి నుపదేశింపఁదగియు
నీతిజ్ఞానబోధలు విశదముగ నొనర్పఁబడినవి. భక్తినిఁగూర్చినప్రక
మత్యంతరమణీయము.

పిఠాపురము.
19—11—18.

దంతుర్తి సుబ్బారాయశాస్త్రి శ్రీసూర్య
రాయాంధ్రనిఘంటు కార్యస్థానపండితుఁ

బ్రహ్మశ్రీ పెద్దాడ చిట్టిరామయ్యవంతులుగారు రచి
'పాతురులకంటె సరసులు మేలు' అను పద్యకావ్యంబు చూ
అది మిక్కిలి సులభశైలిని విచిత్రముగానున్నది. మంచినీతి
చును. భక్తినిసయితము దెలుపుచున్నది.

పిఠాపురము.
9—11—18.

P. Mallayya Sastri,
R. Ch. High Schoo
Senior Telugu Pandit, on othe

13560